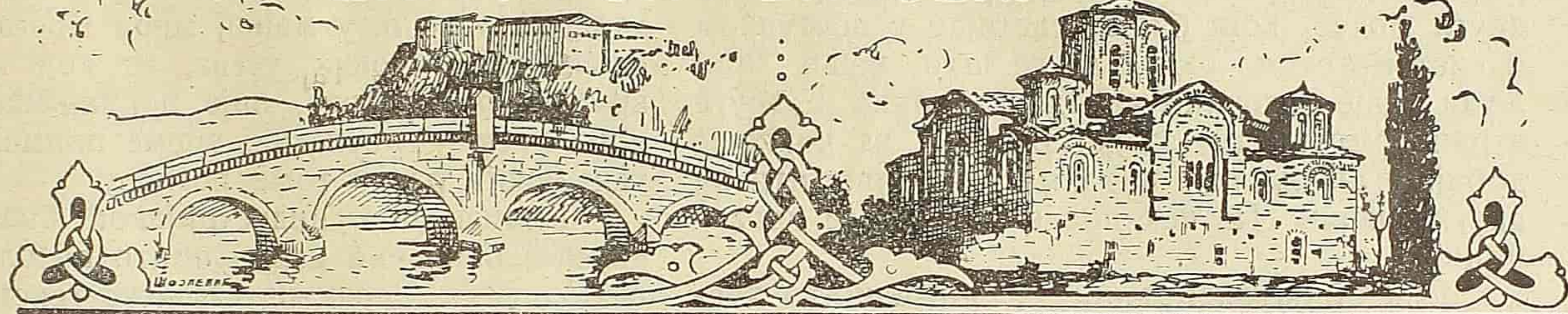

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

21 НОВЕМБРА 1931. ГОД.
СУБОТА

БРОЈ 2 ДИНАРА

ГОДИНА II. Број 102.
СКОПЈЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ излази један пут недељно. Година црвена претплата је 80, а за иностранство 140 динара. Огласи се примају по утврђеној тарифи. Рукописи, огласи и претплата се шаљу на адресу Банске Управе за Уредништво Службеног Листа. — Уредник СИМИЋ СТЕВАН, директор гимназије у пензији.

Алкохолизам и трезвеност

Кад апстрахујемо сва зла човечанства чији је узрок алкохол тада нам може бити јасна величина идеје трезвености. Две трећине људских недаћа у свету долазе као последице алкохолизма. Зато победа антиалкохолног покрета значи нестанак више од половине несрећа.

У јеку злочинстава алкохолизма, када је алкохол учинио ужасе од људи, појавио се човек, чије су очи могле да то виде, чије је срце могло све то да осети, чији је разум могао све то да свати, — тада се јавила идеја трезвености. Трезвен бити значи бити свестан себе и својих поступака. Трезвеност је специјализирана на антиалкохолизам због тога што алкохол највише утиче да човек не буде свестан себе и свога рада. За потврду овога има и одвише примера; али сматрам за непотребно да их наводим. Место тога цитираћу извесне мисли неких стручњака, људи који су сав свој живот провели у проучавању дејства алкохола на човечији организам, као и на потомство.

Ево како се изражавају о алкохолу д-р Паскал, Жорес Моро и професор Панди:

„Алкохол трује тело: он убија мучки, помаже сушицу, водену болест, капљу“.

„Алкохол трује душу: он затупљује ум и доводи до лудила; он квари карактер и наводи на насиље, често и на злочин...“

„Алкохол трује друштво: он понижава људе и сваљује их у беду. Он сатира потомке...“

А наш уважени д-р Батут меланхолично узвикује: „Како би велика срећа била и за многе и за цео свет да се пијанство свети само ономе, који му се одаје!“

Из ових навода види се да алкохол негативно утиче на тело и душу човекову, као и на потомство његово.

Последице утицаја алкохола на човечији организам јесу разне болести, међу којима је и најстарија болест — туберкулоза, која сатира толики број људи.

Утицај алкохола на душу оставља велике последице. Најгрозније нешто, што нормалан човек у трезвеном стању никад не би учинио, пијанац ће учинити. Напаствовати своју кћер може само алкохоличар. Разноврсни иступи, преступи и злочини најчешће дела ту алкохоличара. А сви се после кају, што значи да не би тако поступили кад не би били пијани. Алкохол им је помутио свест, ослабио вољу, покварио карактер, учинио их абнормалним, — зато су се огрешили. Па зар и даље пити тог тиранина човечанства, зар за отров, који ће тровати и потомство, давати с муком зарађене паре!

Алкохол доноси беду онима који га пију, јер зањ дају новац немилице и губе доста златног времена пијанчећи, те немају кад радити. Колико само радника у суботу у вече пролумпују све што су за недељу дана зарадили. Док се њихови нејаки укућани пате оскудевајући и за кору хлеба. Да и држава од таквих има штете не треба нарочито наглашавати.

Утичући негативно на потомство, алкохол дегенерише човечанство, јер су деца алкохоличара обично слабоумна, кретенаста и идијоти, или варалице и зликовци.

Алкохолизам, поред тога што је највеће индивидуално и социјално зло, стоји у супротности са еугеником. Узалудна је свака тежња, готово бескорисан сваки рад за здравим породом у народу где царује алкохол. Треба победити, искоренити алкохолизам и тада се много учинило у здравственом и наравственом погледу дотичног народа.

Многи олако сватају питање алкохолизма и његове последице на човечанство. Али нека знају да греше. Такви треба да замисле шта све нежељеног у свету не би био кад не би постојао алкохолизам.

Дозволити да се алкохолизам и даље шири значи копати раку свему што се по данашњим појмовима зове добро. Забринити пак слободну потрошњу алкохолних пића значи ступити у борбу са једном друштвеном класом и материјално је уништити. Зато треба потражити други модус, који би се састојао у поступном и систематском раду, да се што мањи број људи одаје трговини алкохолних пића. С друге стране омогућити да се средства од којих се добијају алкохолна пића могу искористити на други начин. Па тек после могућа је прохибиција.

Сви пријатељи напретка човечанства треба да ступе у борбу против алкохолизма. Мерицама факторима нека је једна од најважнијих дужности помагати антиалкохолни покрет.

Наум Ј. Ристић.

Вардарска Бановина

III.

Пољопривредне прилике

Према климатским и теренским приликама у Вардарској Бановини омогућена је култура разноврсних пољопривредних производа. Нарочито је развијено гајење житарица, баштенских усева и индустријског биља.

Житарице се гаје у целој Вардарској бановини. Од њих заступљене су скоро све врсте пшенице, јечма, ражи, овса кукуруза и крупина.

У току јесени 1929. год. били су врло услови за сејање житарица, па их је засејано више него ранијих година.

Са обзиром на досадање повољне прилике, под претпоставком, да не буде касније нарочитих елементарних непогода, које би штетно утицале на развој и жетву житарица може се очекивати, да ће жетва житарица у овој години бити врло добра. Ваља напоменути, да је у току јесени Министарство пољопривреде, ради унапређења продукције пшенице, поделило у Вардарској бановини 18 вагона пшенице са државног добра „Беље“. Према досадањим запажењима резултати од сејања ове пшенице врло су добри. И многе у појединим крајевима у Вардарској бановини налази се одлична врста пшенице, нарочито у Кумановском и Косовском крају. Према досадашњим констатацијама у погледу производње житарица у Вардарској бановини а за што бољи резултат од ње, било би потребно:

1. Обавезно тријерисање семена за сетву;
2. Обавезно тријерисање жита, која се доносе на продају;
3. Организовање задруга за заједничку продају жита; и
4. Систематско проучавање свих врста пшенице, које се данас у овим крајевима произ-

воде, а у циљу да се утврде оне врсте, које ће најбоље у овим крајевима, према постојећим приликама, успевати.

Гајењу баштенских усева нарочито се обраћа пажња у околини већих градова (Скопља, Битоља, Лесковца и др.) као и у долинама Вардара, Мораве и, у мањој мери Брегалнице. До скоро гајењу ових усева, за које има, иначе врло добрих услова, није поклањана већа пажња. Тек у последње време примећен је интензивнији рад у томе погледу.

Производња индустријског биља у Вардарској бановини има особито повољних услова. У њој се од индустријско-текстилних биљака, нарочито, гаји конопља, лан и памук, од медицинско индустријских биљака мак, од уљано-индустријских сезам и од ароматичко-индустријских дуван.

Конопља се особито гаји у долини Јужне Мораве, а нарочито у околини Лесковца. Лесковачка конопља по своме квалитету спада међу најбоље у свету. Само запажени су код ове биљке знакови дегенерације, те би требало предузети што је потребно, да се обезбеди одабирање и одгајивање врсте које ће дати јаче и финије влакно.

Памук се гаји у срезовима: велешком, кавдарском, неготинском, царевоселском, радовишком, штипском, овче-пољском, струмичком, дојранском и ђевђелијском. Нарочито су повољни услови за гајење памука у последња три среза. За сада просечно сеје се памук на укупној површини од 800 хектара, што је, очевидно мало. У циљу унапређења производе памука ваљало би учинити ово:

1. Унеги нарочито одабране врсте семена, које могу успевати у овим крајевима;
2. организовати задруге за заједничку куповину машина за одвајање памучног влакна од семена;
3. отворити огледну и селекциону станицу у Струмици, која би се поред огледа и одабирања других врста биљака, бавила и радом око огледа и селекције памука; и
4. Систематски проучити све услове данашње производе памука, у циљу да се уоче сви постојећи недостатци, које би ваљало отклонити.

Сезам се нарочито гаји у Тиквешу, око Велеса, Ђевђелије, Струмице и нешто у Овчем Пољу. Констатује се из године у годину пораст продукције ове биљке.

Мак се у Вардарској бановини гаји од Куманова па све до границе према Грчкој и од Плетвара па до границе према Бугарској. Просечно се годишње посеје око 6000 хектара. Пошто је ова биљка веома осетљива према мразевима то је готово сав посејани мак у току зиме 1928/29 године промрзао, те је прошлога лета берба мака била веома слаба. У јесени 1929 год. услови за сејање мака били врло повољни, те га је засејано много више него ранијих година и држи се врло добро.

Овај мак с обзиром да има висок проценат морфијума, убраја се међу најбоље. У циљу већих користи од производње мака ваљало би нарочито:

1. Проучити све врсте болести, које нападају мак, и предузети мере са њихово сузбијање;

2. Извршити селекцију семена у циљу, да се утврди оно, које ће дати најбољи резултат;

3. Организовати задруге, преко којих би се вршило кредитирање производње и продаје; и

4. Проучити све недостатке у досадањој производњи мака, па их уклонити.

Дуван успева скоро у свима крајевима Вардарска бановине. Просечно је засејано дуваном годишње око 7000 хектара. Свакако и култури дувана у овим крајевима ваљало би посветити већу пажњу, а нарочито, у том циљу треба:

1. Нарочито подучити произвођаче у погледу сејања;

2. Дати произвођачима бољу врсту семена;

3. Подучити произвођаче у циљу бољег сушења и паковања; и

4. Основати задруге, преко којих би се вршило кредитирање произвођача у Вардарској бановини, поред до сада побројаних услова, успева још и пиринач и то око Кочана, Струмице и Велеса. Квалитет нарочито оног око Кочана врло је добар. Просечно се годишње посеје око 1300 хектара. С обзиром, да се љуштење пиринча у овим крајевима још на сасвим примитиван начин, овај пиринач није довољно реномиран. Тек прошле године створена је у Кочанима, са помоћу Министарства пољопривреде, задруга, која је подигла фабрику за љуштење пиринча, на модеран начин, те се може очекивати, да ће ова задруга, својим радом доста допринети производњи пиринча у овим крајевима. За унапређење ове производње још би ваљало:

1. Извршити одабирање оне врсте, која може најбоље успевати;

2. Створити задруге са циљем заједничке продаје и љуштење као и кредита производње;

3. Проучити уопште садањи начин производње са циљем, да се уоче недостатци, које би ваљало уклонити.

Воћарство, и ако за њега постоје најповољнији услови, није развијено у Вардарској бановини онолико, колико би могло бити. У циљу подизања воћарства од стране Банске Управе предузете су мере, да срески расадници којих има 42 даду народу што више садница.

По статистичким подацима у Вардарској бановини има од воћака највише шљива: 1,291.444 стабала, затим крушвка 395,262 стабала, јабука 389,458 стабала, ораха 163,986 стабала, кестена 101,803 стабала, и осталих воћака 87,905 стабала. Нарочито је принос јабука у овој бановини велики, а особито у околини Пећи, Ђаковици, Тетову и Криве Паланке

(годишњи пренос само јабука износи отприлике око 200 вагона).

Виноградарство, које, такође, има добре циљеве за развитак у Вардарској бановини, све се више развија. У северним крајевима бановине обнављење винограда, која је раније уништила филоксера готово свуда је извршено, док је овај посао у јужним крајевима у току. Укупно под виноградима има у Вардарској бановини, према прибављеним податцима, сада око 9513 хектара. У бановини постоје лозни расадници (у Скопљу, Кавадару, Штипу) ради продаје народу, по сниженој цени, калемова.

(Наставиће се).

Корисне поуке

Како да подигнемо благородно воће

1.

Где год нађеш згодна места,
Ту дрво посади
А дрво је благородно
Па ће да награди.

2.

Наградиће изобиљем
Хлада плода свог
Наградиће било теби
Било брата твог.

Дивни су и значајни ови редови, јер ценећи значај дрвета, песник је желио да у душе тих малишана (јер се ова песмица налази у читанци за 1 раз.) усади велику љубав према дрвету, и користи од њега.

Тачна је истина да народ овог краја, не воли у опште дрво, па било оно благородно или не. Сељак наш кад дохвати секиру и само ли уђе у шуму, руши једно дрво без икакве милости, јер још не увиђа његову вредност.

Он ради у пољу пољске радове, и стварно се пече по цео дан на сунцу, и кад треба починути и јести нема где, већ се зноји са породицом и у зноју своме рођеном, једе свој хлеб. А не сети се, да посади на њиви неко корисно гранато дрво па да почива у његовој сенци.

Наша су брда заиста гола, кише нередовно падају, па и кад падну, бујица сјури воду у потоке и реке, које нагло набујају и почињу велике штете.

Сад свију синова ове наше лепе домовине, дужност је, да се забавимо и овим питањем, да наше голети, њиве и путеве засадимо благородним воћем и обичним дрвећем.

Било је покушаја да се од Прилепа до Тополчана, с' једне и друге стране подигне дрвеће, али и та лепа замисао једнога среског начелника пропала је, јер сељак кад тера стоку путем па му затреба прут, да ошине вола, он сломи цело, које је још танко и слабачко, само да дође до доброг прута.

Кад ове редове пишемо сетисмо се једне приче која постоји у Грузи о неком чувеном Скендер Капетану.

Пут Крагујевац—Гор. Милановац имао је једно опасно место које се зове „Думача“. Низбрдице је велика и ако се поплаше коњи или волови, кола се леме, народ гине. Али нико од околних села није хтео ово место осигурати. И дође срески начелник Скендер, који одмах увиде шта треба радити, па заведе кулук, уреди пут, осигура ово опасно место великим камењима поред пута, и засади дрвеће поред пута, да се народ у хладу одмара.

Поштен народ у души је одобравао овај рад Скендера хапетана, јер је био свестан да се све ово ради баш за њега, и да добри путеви и воће требају самом народу.

Но било је нерадника којима овај користан рад овог вредног чиновника није ушао у рачун, па му певају чак и песму:

„Сву Србију обасјало сунце,
Нашу Грузиу попанула тама,
Од црнога Скендер Капетана...“

И једнога дана у сеоској механи, имао је прилике Скендер да чује ову песму, па ипак није стао у своме корисном послу по народ, већ и даље радио је!

Године су прохујале, нестало је Скендер капетана, али дела његова још стоје, и његово име још живи у народу. Сад народ одобрава његов рад кога је некад осуђивао.

— Море беше строг човек, али паметан. Све што је радио за нас је радио, Бог да га прости — тако говоре сељаци међу собом, кад се поведе говор о Скендеру.

Народ је био добар судија. Све што је добро, корисно, он уме да цени, можда не одмах, али доцније сигурно.

Користимо се туђим искуством. И ми морамо наћи пут и начина да ове крајеве пошумимо, и да народу омилимо дрво.

У нашем срезу има произвођача дувана око 5.000. Помозимо се са њима, јер кад ти произвођачи обраде по неколико хиљада струкова дувана годишње, и око тога дувана проведу у пољу готово цело лето, захтевајмо од свакога, а они сигурно хоће, да подигне сваке године по 10 воћака, по крају њиве или поред пута, ако му је њива у близини друма, и да се старају да те воћке порасту и доцније о њима воде старање.

И кад само за једну годину добијемо 50.000 воћака, а за десет година око 500.000, то је велика благодет за ове голе кршчеве. и такав је рад за поштовање.

На овај начин дошло би се на лак начин до подизања воћака од кога би овај крај имао велике користи.

Опробајмо овај начин, да дођемо до већег броја воћака и труд нам неће бити узалудан.

Драг. Ж. Т.

Трбушни тифус

Трбушни тифус је заразна болест, коју проузрокује бацил (клица) трбушног тифуса. Ова се налази у столицама, мокраћи а неки пут и пљувачки заражених лица. Људи, који су преболели сву болест, излучују некада и неколико месеци па и година клице ове болести. Заражује се тако, што ми једемо или пијемо са клицама загађену непрокувану храну као воду, млеко, салате и т. д. Муве исто могу преносити клице са измета и мокраће на животне намирнице. *Неуређени отворени извори, бунара, нечисти прсти, муве и нечиста храна су главни узрок преноса и ширења ове опасне болести.*

Додиром са самим болесником заражују се само особе из његове околине. Али ако непажњом заразне клице доспу у храну и пиће, којим се служе масе становништва, н.пр. воду, млеко и т. д., онда може да се зарази безброј особа и тако букну епидемије.

Какви су знаци тифуса?

Од дана заразе до првог дана оболења (инкубација) прође 10 до 20 дана, некад и више. Човек нема апетита, клонуо је, боли га глава, пати од несанице. После овога почиње болест са ватром, изјутра слабијом, у вече јачом. У току прве недеље ватра се све више пење, у току идуће две недеље она се држи непрекидно високо, а четврте недеље почиње полагано да опада, док сасвим не спадне. За време те ватре некад човек не зна за себе, бунца, баца се и скаче. Столице су ретке и честе, некад затвор а некад и крв у столицама. Клице се налазе највише у цревима, где стварају ранице. Ако се провале црева, наступа смрт (обично у 3-ћој недељи). Смрт може наступити и услед других узрока.

Неки случајеви, особито код деце, могу бити тако лагани, да болесник пренесе болест на ногама.

Просечно умире од тифуса 10 од сто оболелих. Код великог броја осталих оставља ова болест и последице, као оболења срца, плућа, бубрега и нерава.

Поред трбушног тифуса постоји још и паратифус А и В. Паратифус је тифусу слична болест, која траје мало краће време а исто је тако заразна.

Како да се чувамо, ако је болест у кући?

1. Болесник мора бити под надзором лекара. Најооле је болесника упутити у болницу, Ако није могуће, онда га одвојити у једну собу и положи самога на кревет. Из собе изнеси све сувишно, као ћилиме, појаве, тепихе и други непотребан намештај.

2. Болесник мора имати сам за себе тањире, чаше, кашике, ручнике. С овим се нико други не сме служити.

3. Особа, која негује болесника, не сме кувати, спремати храну и прати судове за друге осим за самога болесника. Руке мора прати увек после додирања болесника а особито пре него што год једе, прво у раствору лизола 2 од сто а онда топлом водом и сапуном.

4. Мува не сме бити у соби.

5. Остатке хране треба раскужити са раствором лизола 5 од сто и бацити у нужник.

6. Не смеју се дозволити посете болеснику. Ако ипак неко дође, онда мора опрати пре изласка руке прво у лизолу 2 од сто а онда топлом водом и сапуном.

7. Раскужавање излучина за време болести, Болесник не сме да врши нужду у нужнику, већ у соби у нарочитим посудама. Столицу, мокраћу и пљувачку болесника оставити два сата, да стоји у раствору лизола 5 од сто или кречном млеку. Ових раствора треба да буде два пута више него има столице или мокраће. Столица треба да је раздробљена, да би се могле уништити све клице. После стајања два сата у горњим растворима измет може се бацити у нужник, ако се овај налази више него 10 метара од бунара, У нужнику треба да стоји стално једна канта са кречним млеком, са којим треба посипати нужничку јаму. Ако нема нужника ископај најмање 10 метара од бунара јаму, дубоку до 2 метара и по један дугу и широку, па у њу бацај раскужену измет, преливај увек кречним млеком, и затрпавај земљом.

Ручнике, рубље и пресвлаку метни у 5 од сто лизола, где остави најмање два сата после тога искувај и опери.

Посуђе прокувај у воду.

Одело треба дати дезинфектору да га раскужи у пари. Ако то није могуће, онда га треба добро попрскати са раствором лизола и исчеткати.

Под и дрвенарију треба сваки дан обрисати са крпама, намоченим у лизолу или карболу, исто кључанице на вратима. Места на поду, која су занечишћена од болесника, оставити поливена два сата са раствором лизола, а тек онда прати цеђем.

За начин дезинфекције саветуј се са лекаром.

8. Све особе које су дошле у додир са болесником, морају бити цепљене.

9. При свршетку болести, кад болесник оздрави или умре, позови дезинфектора да изврши завршну дезинфекцију.

Шта треба да радимо, ако је болесник у селу или у месту?

1. Ако знаш, да у твом суседству постоји сумњива болест, пријави је надлежном лекару или власти, да се предузму потребне мере.

2. Не посећуј болеснике.

3. Тражи, да се спроведе цепљење и цепи се сам против тифуса, јер цепљење спречава болест.

4. Пази на чистоћу животних намирница, једи их само прекуване. Ако ниси сигуран, да вода није загађена, пиј прекувану воду или чај. За време заразе не једи сирово воће, зеље или позрће.

5. Пери руке пре сваког јела.

6. Очисти кућу од мува, које могу из суседства пренети болест.

Додатак. Спремање раствора за раскужавање

1. Кречно млеко се прави тако да се неугашен креч метне у једну посуду те се подједнако полива водом. (Воде се узима колико пола количине креча). Креч се при том распада у ситан кречни прах и згрије се. Од овога се праха узима једна литра и меша са три литра воде.

2. За прање руку узми једну добру металну чорбену кашику лизола или карбола и помешај (успи) у литар воде.

3. За раскужавање постељине, рубља, ручника, брисање дрвенарије, узми 3 до 4 кашике лизола или карбола на литар воде и добро промешај.

Хигијенски Завод у Скопљу.

Нове књиге и часописи

Изашао је из штампе:

IV. Јубиларни свезак Алманаха Краљевине Југославије за 1931. год. посвећен општем приказу државног устројства и свију грана државног живота Краљевине Југославије, а штампан по званичним подацима под покровитељством Централног Пресбиро-а Претседништва Министарског Савета.

Главни уредник Виктор Манакин. Наклада Надбискупске тискарне у Загребу.

У том великом и одлично уређеном делу треба напомене истакнути: У одељку 1. — *Историјско географски преглед Краљевине Југославије* — у коме су штампани:

1. „*Историјска хронологија Југословенских земаља до уједињења*“ састављена под редакцијом проф. Станоја Станојевића у форми паралелних табела по вековима и покрајинама.

Ова је хронологија од стране Министарства Просвете посебно одобрена за све школске књижнице и као помоћни уџбеник за све средње и стручне школе у земљи.

2. *Преглед светског рата 1914—1918.* — састављен под општом редакцијом армиског генерала Емила Ј. Белића у форми паралелног хронолошког прегледа политичке акције и важнијих операција на свим фронтима.

У уводном чланку тог дела аутор говори: „Верујемо да ће нова покољења бити достојна великих дела њихових предака, јер ће њима пасти у аманет да сачувају тековине откупљене беспримерним жртвама.“

Посебно издање овог прегледа било је откупљено од стране Министарства Војске и Морнарице и за питомце Више школе Војне Академије.

3. „Летопис државног живота Краљевине Југославије од Уједињења“ састављен упоредно са прегледом важнијих догађаја светске историје.

4. „Географско статистички преглед Краљевине Југославије“ састављен упоредно са важнијим подацима светске географије под општом редакцијом проф. Филипа Лукаса. Овај је одељак Алманаха од особитог интереса као приручник за учитеље основних школа и ђаке средњих и стручних школа.

5. *Календарско астрономски преглед наше земље* састављен под општом редакцијом проф. Војислава Мишковића, управника астрономске опсерваторије у Београду. Тај преглед је од нарочитог интереса за ширу јавност, јер у збијеним ретцима доноси најновије податке о последњим постигнућима човечанског знања на тим пољима знаности.

6. „Галерија историјских илустрација наших уметника“ (у сликама), састављена под редакцијом проф. Антуна Јироушека. Ова интересантна збирка долази за нашу омладину уз прилог историјске хронологије као илустрација важнијих догађаја наше националне историје — из кисти наших бољих сликара.

Сви ови радови као први ове врсте код нас заслужују нарочиту пажњу сваког интелектуалца Југословена.

У одељку 2. — *Врховна државна управа* донешени су најважнији подаци о великим реформама у свим гранама државног живота оствареним од 6. јануара 1929. и то:

1. Основни закони Врховне државне управе;
2. Слике и биографије чланова Краљевске Владе;

3. Преглед рада Краљевске Владе у ресорима Министарстава;

4. Летопис државног живота Краљевине Југославије за 1929. год.

5. Систематизирани преглед свих закона Краљевине Југославије изданих за 10 година од Уједињења и од 6. јануара 1929.

Овај последњи рад извршен је по упутству Централног Пресбирија Претседништва Министарског Савета, а по подацима свију Министарстава, те заслужује нарочиту пажњу као једна практична предрадња за кодификацију целокупног Југословенског законодавства.

У одељцима 3 и 4 и 5 и 6 — *Унутрашња управа* — донешене су: главне одредбе важнијих закона и уредаба Унутрашње Управе и *Преглед Краљевине Југославије по бановинама*. Значај овог рада види се из предговора Уредништва који гласи:

„Историјска одлука Његовог Величанства Краља од 3. октобра 1929. створила је темељ и означила нове путеве за сав развој цело-

купног живота појединих делова наше Краљевине у бановинама.

Бановине су постале језгре државног организма, у њима се концентрише главни део рада интелектуалних и економских снага нашег народа, те је од пресудне важности да тај стваралачки рад у појединим бановинама већ од првих корака буде што тачније и детаљније приказан за ширу јавност.

Сам преглед обухвата свих девет бановина и Управу града Београда и то на основу контролисаних званичних података свих управних власти у земљи.

За сваку бановину донешен је одлично уређен, веома збијен и концизно обрађен материјал, и то:

1. *Географски преглед*.

Слике и биографије банова и подбанова.

2. *Састав и више особље Краљевске банске Управе* (Банског већа, Окружних инспектората, Управе и Претстојништва градске полиције).

3. *Општи статистички преглед* (са списком градова и нарошица).

4. *Преглед свију важнијих установа и институција* и то: судбених, верских, војних, културних, просветних, уметничких (са списком свију средњих и стручних школа и са статистичким прегледом основне наставе по школским срезовима (затим установа саобраћајних, грађевинских, финансијских, привредних, пољопривредних, аграрних, задружних, шумарских, рударских, трговачких, обртничких и индустријских, социјалних, здравствених и за промет странаца).

5. *Детаљнији прегледи свију главних и самоуправних градова* и

6. *Комплетан преглед свију срезова и општина* уређен у алфаветском реду за сваку бановину са посебним картицама и знацима, који у велико придонесе прегледности текста.

На крију IV свеске штампани су:

Општи статистички преглед Краљевине Југославије по бановинама

Алфаветски спискови: окружних инспектората, срезова, среских испостава, општина и градова за целу земљу.

Претходни резултати пописа становништва 31 марта 1931. год.

Ово замашно дело заслужује нарочито признање јер по својој тачности, ванредно добром уређењу, солидности, и неоспоривој вредности може бити убројено између најзначајнијих наших штампаних дела од Уједињења.

Ово дело поврх тога документује велики напредак и сређеност не само у унутрашњој управи, већ у свим осталим гранама државног живота као резултат великих реформа и великог стваралачког рада Краљевске Владе од 6. јануара 1929. г. од дана, када је Његово Величанство Краљ Александар узео у своје руке судбину наше земље, а на челу државне управе поставио себи достојних сарадника.

Алманах Краљевине Југославије као одлични приручник за службену информацију је безусловно неопходан у сваком уреду, свакој канцеларији, школској књижници и пословници.

Претплата на IV Јубиларни свезак Алманаха износи:

Издање 1931. год. — Броширано у посебним одељцима, са стручним садржајем и свима променама у тексту и у саставу појединих бановина Динара 250.—

Комплетно издање — У тврдом повезу са државним грбом у 4 боје, најновијим сликама Краљевске Породице са приручном географском картом Алманаха са новим бановинским границама, са прилогом прегледа Народног Претставништва и Виших државних установа према новом Уставу Краљевине Југославије Динара 350.—

Посебно издање за год. 1931/32 — са целокупним прегледом унутрашње Управе по бановинама, градовима и општинама са прилогом најновијих слика Краљевске Породице и приручне географске карте Алманаха Д. 150.

Претплатници Алманаха, државна надлештва, општине и школе, које још нису положили дужну претплату за год. 1931. морају осигурати исту у својим буџетима за 1932. год. дозначити на депозит за штампу Алманаха код Југословенске банке у Загребу до 1. маја 1932 год.

Главно уредништво Алманаха Краљевине Југославије — Загреб VI Жерајићева ул, бр. 4 телефон 80-14 поштански чек. рачун 36614

ЧИТУЉА

У четвртак 19 новембра ове године умро је у Београду Драгомир Обрадовић бивши директор Солунске и Скопске Гимназије а по том народни посланик и министар вера. За собом је оставио многобројну породицу која са његовим пријатељима оплакује смрт овога заслужног просветног радника. Вечна му памет.

ОГЛАСИ

Конкурс

Општини Кичевској потребан је један грађевински инжињер са најмање три године праксе у грађевинској струци и са положеним или регулисаним државним стручним испитом.

Конкуренти уз молбу имају поднети доказе из чл. 3. закона о чиновницима и да у молби означе плату коју траже, с обзиром на то што ће имати право и на приватну праксу.

Изабрати конкурент на службу ступа 1. јануара 1932. године.

Молбе се примају у општинском суду до 30. новембра 1931 год.

Из канцеларије Суда општине Кичевске Бр. 7582. 1. новембра 1931. год. у Кичеву.

Окружни Уред за осигурање радника у Скопљу

Конкурс

Код Окружног уреда за осигурање радника у Скопљу имају се конкурсом попунити следећа места **уговорних лекара — специјалиста** са седиштем у Скопљу:

1	(једно)	место	лекара	—	хирурга;
1	"	"	"	—	окулисте;
1	"	"	"	—	гинеколога;
1	"	"	"	—	венеролога;
"	"	"	"		оториноларинголога
"	"	"	"	—	зубара.

Општи услови намештења су: да је компетент држављанин Краљевине Југославије; да зна потпуно државни језик; да има диплому доктора медицине и опште право за вршење лекарске праксе; да је здрав и способан за вршење лекарске службе код уреда и да ужива сва грађанска права што све има доказати уз молбу приложеним документима.

Ако се молилац налази у државној или другој којој јавној служби, у том случају има приложити и одобрење своје надлежне претпостављене власти, да може несметано обављати службу уредског уговорног лекара.

Хонорар уговорном лекару — специјалисти одређује се за сваки сат дневног рада Дин. 1000.— (једну хиљаду) месечно.

Специјалиста — гинеколог ужива још и Дин. 300.— (три стотине) у име сталног месечног паушала за кола.

Специјалиста — зубар има уз молбу предложити и цене за све зуболекарске радове појединачно.

Својеручно писане и потребним документима снабдевене молбе имају се доставити потписаном уреду најдаље до 31 децембра 1931 године у подне.

Задоцниле или непотпуно обложене молбе неће се у опште узимати у обзир.

Из канцеларије Окружног уреда за осигурање радника у Скопљу, на дан 13 новембра 1931 год. бр. 39757/31. п. 1—3

Објава

Господин Министар Финансија својим решењем Бр. 82.992 од 14 новембра 1931 године решио је, да се повуку из течаја од 17 новембра т. г. таксене марке од Динара 250.— пуштене у течај 1. октобра 1929 год. боје наранџасте, и од Динара 20.— пуштене у течај 1 фебруара 1927 год. боје браон и да рок замене траје 90 дана т. ј. почев од 17 новембра 1931 год. до 14 фебруара 1932 год.

Управа Државних монопола — Одељење продаје П,Бр. 36.246. п. 1—2

Оглас

У смислу чл. 82—105. Закона о државном Рачуноводству и Правилника за извршење одредаба из одељка „Б“ уговора и набавке истог закона као и чл. 13. и 24 поменутог Правилника одржаће се прва јавна усмена лицитација за све болничке потребе од 1. јануара до 31. марта 1932. године и то у следећим данима:

На дан 28. новембра 1931. год.

а) бели и црни хлеб, месо говеђе, телеће и јзгњеће и маст свинску.

На дан 29. новембра 1932. год.

а) животне намирнице, вариво, поврће, млеко слатко и кјасело, бакалук, мртвачки сандуци канцеларијски материјал и друге потребе.

Ближи услови могу се видети сваког радног дана у канцеларији исте болнице, где ће се и лицитација одржати.

Кауција се полаже сваког дана на каси болнице, као и на дан лицитације до 10 часова најстаријем члану комисије.

У случају да се прва лицитација не одржи одређених дана, онда ће се друга одржати на дан 21 и 22. децембра 1931. год. са онолико лицитаната колико се буде јавило.

Лицитација почиње тачно у 11 часова. Лицитираће се на килограм или комад франко болница.

Из канцеларије Бановинске Болнице у Приштини Бр. 3062-31. 2—3

Бановинска болница у Прилепу

На основу члана 82—105. закона о државном рачуноводству и Правилника за извршење одредаба из одељка „Б“ поменутога закона, Бановинска болница Вардарске Бановине у Прилепу, одржаће јавну усмену лицитацију у својој канцеларији на дан 3 децембра 1931. за набавку свих намирница и потреба болници и то: јануар—Јуни 1932. год. а за воће и поврће за месеце: Јануар—Март 1932. год.

Услови се могу видети сваког радног дана у канцеларији економата болнице.

Кауција се полаже сваког радног дана на каси болничкој, као и на дан лицитације до 10 часова пре подне комисији и то:

Наши држављани 5% од излицитиране цене а страни 10%.

У случају да се прва лицитација не може одржати одређеног дана онда ће се друга одржати 30 децембра 1931. год. са онолико лицитаната колико се буде јавило.

Лицитација ће почети у 10 часова пре подне.

Из канцеларије Бановинске болнице Вардарске бановине у Прилепу Бр. 1281/31.

2—3

Продаја старог аутомобила

Хигијенски Завод у Скопљу на основу решења Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине VI. Бр 25059 од 20 X-1931 године и решења Управе Завода Бр. 22479 од 27-X-1931 год. изложиће продаји путем јавне лицитације један дотрајали аутомобил марке „АГА“ са деловима и прибором по списку.

Лицитација је усмена а одржаће се у канцеларији Санитет. Техничког Одељења овога Завода на дан 28 новембра 1931 г. у 11 часова пре подне пред за то одређеном комисијом.

Почетна цена за надметање 5000 динара.

Прописани услови за ову продају могу се видети сваког радног дана у канцеларији економика Завода од 11—12 часова, а аутомобил је изложен у заводској гаражи где се може прегледати сваког радног дана у време од 8—12 и 15 и по до 18 часова.

Ближа обавештења у условима.

Позивају се заинтересовани да уреченог дана на одређено место и у означено време предстану и узму учешћа у овој лицитацији.

Из канцеларије Хигијенског Завода у Скопљу Бр. 22479 од 27. октобра 1931. године.

2—2

Лицитација за набавку канцеларијског материјала код Банске Управе у Скопљу

На основу члана 82 до 105 закона о државном рачуноводству, извршиће се III усмена лицитација у канцеларији I. Општег Одељења Краљевске Банске Управе у Скопљу на дан 5 децембра 1931 године за набавку канцеларијског материјала.

Надметање почиње истог дана тачно у 11 часова по часовнику I. општег одељења.

Услови се могу видети сваког радног дана за време радних часова у канцеларији економата Вардарске Бановине.

Кауција се полаже на каси VII, Финансијског одељења Вардарске Бановине у Скопљу и то домаћи надметачи 5% од понуђене суме и то до укључиво 10 часова онога дана кога ће се лицитација извршити.

Реверс о положеној кауцији, уверење о надметачкој подобности и уверење о плаћеном порезу за прошла и текуће тромесечје дужни су надметачи предочити претседнику комисије.

I. Бр 23362 из канцеларије I. општег одељења Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине. 1—1